

УДК 502.064(622:323)

Міщенко Л.В. (Україна, Івано-Франківськ)

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА АУДИТ ТЕРИТОРІЙ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Актуальність теми. Виникає необхідність створити такі системи екологічної безпеки, які сприяли б гармонійному і сталому розвитку природи, економіки та людини. Існує необхідність розробки нової екологічної політики регіону, яка створювала б передумови для переведення складного біосціоекономічного комплексу "природа-господарство-суспільство" на модель гармонійного збалансованого розвитку. Екологічна безпека території поєднує природну та техногенну складові і повинна забезпечити гармонійний розвиток цієї системи. Виникає потреба розробки науково обґрунтованих засад соціально-екологічної політики, залучення широкого кола науковців, практиків і громадськості до її реалізації. Екологічна (природно-техногенна, територіальна) безпека є одним із таких європейських і міжнародних стандартів. Отже, запроваджуючи системи безпечної територіальної організації, Україна не тільки декларує своє право на входження в європейську цивілізацію, а й підтверджує свої наміри практичними діями. На сучасному етапі реформування економіки України ландшафтно-геохімічне оцінювання територій (екологічний аудит) є одним з найефективніших інструментів підвищення якості життя як окремої людини, так і суспільства в цілому, переходу від екологічно небезпечної до екологічно безпечної економіки, захисту конституційних прав людини на екологічно безпечне життя.

Методика та отримані результати досліджень. Впродовж 2003-2015 рр. виконуються польові ландшафтно-геохімічне дослідження з екологічного стану довкілля на території Карпатського регіону, Карпатського Єврорегіону у масштабі 1:500 000, 1:200 000, 1:50 000, 1:10 000, які стали основою створення Структури екологічної безпеки – комп'ютерної системи природно-техногенної територіальної безпеки (КСЕБ) [1].

Сталий розвиток розуміємо як гармонізація взаємовідносин у системі ЕКОЛОГІЯ (природа) – ЕКОНОМІКА (господарство) – СУСПІЛЬСТВО (людина). Про стратегію сталого розвитку багато задекларовано і написано. Була поставлена задача – конкретизувати, що таке сталий розвиток і які процедури необхідно виконати, щоб його забезпечити?

Виходячи із загальноприйнятого поняття тріади екологія – господарство – суспільство, моделюємо кожну підсистему тріади на основі ГІС – технологій, які використовувались у наших дослідженнях. Так підсистема ЕКОЛОГІЯ – це сучасний стан природного середовища і природних ресурсів, що складається з 8 компонентів [1]. Підсистема ЕКОНОМІКА – це екологічно безпечний розвиток господарства на засадах збалансованого ресурсокористування, який створює техносферу, що впливає на природне середовище і природні ресурси. Внутрішня будова техносфери досить складна і її вплив на природні геосистеми визначається кількома десятками поелементних і покомпонентних еколого-техногеохімічних карт, які в результаті прозорого накладання, дозволяють отримати інтегровану карту контурів забруднення території у вигляді сумарного показника забруднення з врахуванням ландшафтно-геохімічної основи регіону. Отримуємо взаємодію природних геоструктур і техногенного забруднення, на прикладі досліджуваного Карпатсько-Подільського регіону. Третя підсистема тріади – СУСПІЛЬСТВО охоплює лише просторові особливості розподілу на досліджуваній території демографічних показників і захворюваності населення. Результуючим параметром буде сумарний показник захворюваності, який характеризує комфортність проживання людей у якісному довкіллі.

Висновки. Створені моделі екологічно безпечно збалансованого ресурсокористування – екологічного аудиту територій – можна розповсюдити на будь-який регіон. Структура КСЕБ та системи екологічної (природно-техногенної) безпеки, найкраще відповідає збереженню стійкої рівноваги у системі Природа – Господарство – Людина.

Список літератури

1. Міщенко Л.В. Природно-техногенна безпека територій Західного регіону України: монографія за редакцією О.М. Адаменка / Л.В. Міщенко. – Івано-Франківський націон. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2014. – 452 с.